

Litik teknolojide chooper, chopping tool ve kazmalar gibi pek çok eski ağır iş aletleri kullanılmaya devam edilmiştir. Aynı zamanda aletler bölgeden bölgeye farklılıklar gösterirler. Fakat genelinde Alt Paleolitik taş aletler çok karmaşık ve çeşitlenme gösterme eğilimindedirler. Kenar kazıyıcılar, dilgiler, uçlar, deliciler ve taşkalemler gibi değişik özel fonksiyonlar için amaçlanmış olan aletler baskın olan tiplerdir. Kemik ve geyik boynuzu çatallarından yapılmış kompozit aletler kadar kemik ve boynuz aletler ve küçük dilgiler de kullanıma girmiştir.

Litik teknolojide Uzakdoğu Asya'nın Üst Paleolitik sakinleri, onların Batı Avrupalı çağdaşlarında olduğu gibi, yonga aletleri elde etmek için vurma düzlemi ve hazırlanmış çekirdekleri kullanmışlardır. En göze çarpan özellik mikrolitik aletler üzerindeki önemin artmasıdır. Kuzey Çin ovalarında ilk görüldüğü **Xiachuan**'da (G.Ö.23.000-16.000) mikrolitler doğuya doğru Mançurya, Doğu Sibirya, Kore ve Japonya'ya kadar yayıldığı gibi batıya doğru da yayılmıştır. Söz konusu bölgelerde **Yubetsu** tekniği olarak isimlendirilen mikro çekirdeklere dayalı ve mükemmel işçilik gösteren mikro dilgi endüstrisi gelişmiştir.

Uzakdoğu Asya Üst Paleolitik insanları, öncelikle yenilebilir bitki ve tohumları toplayan ve bunun yanı sıra geyik, yassı boynuzlu iri geyik, fil, bizon ve atlar gibi çeşitli av hayvanlarına bağlı olarak hareket eden usta avcılardır. Dinsel ve törensel amaçlar için kaya gravürlerini ve insan figürinlerini yapmışlardır. Aynı zamanda kemik, hayvan dişi ve delinmiş çakıllardan yapılan takılarla kendilerini süslemişlerdir.

Yerleşik hayatın ve ilk köylerin ortaya çıktığı 10.000 yıl önce, son büyük buzulun sonuna gelindiğinde, boydan boya tüm kıtayı yeşil bitki örtüsünün kaplamasına neden olan Uzakdoğu Asya'nın iklimi, gittikçe artarak ılımlı, sıcak ve nemli oldu. Modern insanlar kendileri tarafından sağlanan doğal kaynakları maksimum hale getirmek için sahil boylarında, göl ve akarsu kenarlarında

oturmaya başladılar. M.Ö. 7000-5000 arasında Çin'deki ilk yerleşimler, kalıcı tarım köylerine ve birkaç Neolitik kültür kompleksine dönüştü.

CHOUKOUTIEN

Çin'de Pekin'in 47 Km. güneybatısında bulunan Choukoutien'deki stratigrafik mağara ve yarılmış dolgular, bilimsel olarak ilk defa 1927 yılında incelenmiştir. Çinli ve Avrupalı bilim adamları tarafından yıllardır sürdürülen kazılar, çok sayıda insan fosili, özellikle de *Homo erectus* fosil kalıntıları vermiştir. Choukoutien'in I. Lokalitesi en azından tabakalaşarak dolmuş 17 seviyeli karstik bir mağara sitidir. Bu seviyelerden en üstteki 13'ü, en azından 40 *Homo erectus* bireyinin kalıntılarını, büyük ocak izlerini, hayvan kemiklerini ve bazı bitki kalıntılarının yanı sıra 100.000 den fazla aleti içerir. Bu tabakalardan Uranyum serileri, fizyon izleri ve TL yaşları Lokalite I'deki iskanın G.Ö. 460.000-230.000 yılları arasında olduğunu göstermiştir. Periyodik olarak yapılan insan işgallerinin tamamı orta Pleistosen'in oldukça nemli ve sıcak bir periyodu sırasında vuku bulmuştur.

Choukoutien fosilleri *Homo erectus*'un kesin bir tasvirini sağlar. Lokalite I'de bulunan insan kafatası, düşük profile ve kalın duvarlara sahiptir ve aynı zamanda göze çarpan kaş kemerleri vardır. Post-cranial iskelet, modern insanlarınkinden daha sağlam iken, beyin kapasiteleri yaklaşık 1100 cc.'ye ulaşmıştır. Maalesef orijinal fosiller II.Dünya Savaşı sırasında kaybolmuşlardır. Bilim adamları, anatomist Franz Weidenreich'in doğru atıflarına ve onların tanımlanmış ayrıntılı çalışmalarına güvenmek zorundadır. Site son zamanlarda yapılan kazılardan elde edilen fosil materyal ilave edilebilir.

Arkeologların bazıları etçillerin aktivitelerini içeren doğal olarak dolmuş Lokalite I'den elde edilen taş aletler ve yiyecek kalıntılarını tartışır. Onlar aynı zamanda ocak olarak yorumlanmış bulunan kül tabakalarını, doğal ateşin bir sonucu olduğunu iddia ederler. Çinli arkeologlar ve diğer Asya uzmanları böyle

teorileri tamamen spekülâtif olarak görmekteâdirler. Özellikle iklim koşullarının görece sıcak ve nemli olduğu dönemlerde site Homo *erectus*'ların yer aldığına inanırlar.

Lokalite I'de bulunan taş aletler, basit yongalar ve kaba taş kıyıcılardan oluşur. Esas alet yapım teknolojisinin oduna dayalı olduğu önerilir. Yanmış karaağaç tohumları ve büyük geyik kemikleri, Homo *erectus*'un beslenmesi hakkında ipuçları vermektedir. Bununla birlikte, böyle buluntuların çoğu insanla ilgisi olmayan faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Choukoutien'in üst mağarası, 3 adet Homo *sapiens sapiens* fosili vermiştir. Bu kalıntılar gözle görülür bir anatomik farklılık gösterir. Üst mağaranın dolguları C14 ile 18.000-11.000 yıl önceye tarihlenmiştir.

Choukoutien, dünyadaki herhangi bir yerden, Homo *erectus* fosil örnekleri bakımından en büyük koleksiyonlardan birini sağlar. Choukoutien fosilleri artan bir beyin ölçüsünün izlerini ve modern insanlara doğru genel bir evrimlenme eğilimi gösterirlerken, bazen Çinli paleoantropologlar tarafından ciddi bir şekilde iddia edildiği gibi, Asya'da modern insanların evrimi için net delil sağlamazlar.